

בעזש"י

עמ"י

ר ז י ב

ספר

נפש ישעי'

החדש

על מאכלות אסורות

חלק ראשון

עם הוספות חדשות

בו יבואר כי שמירת חנוף והגשש ממאכלות אסורות הוא יסוד קדושת ישראל וטהרתה, גם יבואר בו דברי התקורות לבאר גדול חפנם הסניע לנפש וטף תאדם הנכשל בהם ח"ו, והתקלת בזה וכבא למי שנזהר ינשמר ממאכלות אסורות

כיון לקטתי בעזר צורי ונאלי מדברי חז"ל כש"ם בבלי וירושלמי. מדרשים וזה"ק תיקונים וספרי הראשונים. ומספרי מוסר מגדולי תאחרונים וללה"ה. ודבריהם הקדושים חוצבים בלכת אש. מלהיבים נפש תאדם לשמור מאד לברוח ולהשתלק אפילו מן הספק. כאשר יראה תראה כפנים הספר.

תקותי כי דבריהם הקדושים יעשו רושם בלבבות בני ישראל. וזה יהי פרי עמלי להסיר המכשלה הזאת מבתי בני ישראל בכל מקום שהם.

נאסף ונלקט על ידי

הק' שלום יודא

בהרה"ה הספואר סוה"ר ר' ישעי' זאב נרעם ז"ל

פה ברוקלין גוי ישרק יצ"ו

שנת וידבר אלי זה השולחן אשר לפני ד' (יחזקא' מ"א)

מחיר הספר הוא סך \$1.00

הוצאת

אמונה פאברישנינג

בשורת ספר חדש מאד נעלה

הנני להודיע כי ת"ל הופיע

ספר נפש ישרי

בשני חלקים

על מאכלות אפורות, אוצר גדול של דיונים, שו"ס ומאמרים

כולל 662 עמודים בגודל 6x9

בחלק הראשון ובן ל"ח פרקים, שלקטתי בעזר צורי וגואלי מדברי חז"ל כשי"ס בבלי וירושלמי, מדרשים, זוה"ק, חקונים וספרי הראשונים וכו', ודבריהם הק' חוצבים בלהבות אש, מלהבים נפש האדם לשמור מאד, לברות ולהסתלק אפילו מן הספק. דפסו בו גם תמונות וציורים של הדברים הצריכים בדיקה מתולעים ומילבן וכו', ותפסות של הרבה מיני דגים שאסורים לאכלם, והוספתי בו הרבה סיפורי מעשיות מצדיקים הק', איך שהתוודע בקדושת המאכלות, ונחל כח הרגשתם אשר ע"ד שהורה בה חכם וכו'. ג"כ הבאתי בו תשובה ארוכה מרבן של כל בני הגולה כ"ק מרן אדמו"ר מסאטמאר שליט"א. בענין שעכשיו אשתני הרבה לגריעותא בזיופים ותחבולות, וחקונים נכשלים הרבה לקנות דברים שהם בלי השגחה עד כדי כך שנעשה להם היתר וקשה להפרישם מהרגילות. ורוב ההכשרים הסומכים על המשגיחים עלולים למכשולות גדולות אשר בעלי הסאבריקען יוכלו להטעותם שלא ידעו מאומה בין ימינם לשמאלם ולא רבים יחכמו להבין תחבולות התגרים ומעשה המכונות והסאבריקען וכו'.

בחלק השני ח' פרקים, כולל החששות האפשריות בכל מיני מאכלות ומשקאות המורכבים ומעורבים בחומר איסור, ולהעיד על אמיתותם ואפשריותם, הצגנו עדותה של הממשלה (אגריקולטור דפארטמנט) כמריב עדותן של חברי הבריד' דעדה התורנית בירושלים, והודאות וידעות לכל ימות השנה, וידעות על מצרכי מזון שונים שהם בהכשר רבוחינו הבריד' שליט"א ללא שום חששות. והודעות על מיני מזון שיש עליהם חששות איסורים שונים וכו' (הרשימה לפי סדר הערב).

הספר כולל חמשה מפתחות:

- (א) תוכן כל ענין לפי סדר הפרקים.
- (ב) מפתח הענינים לפי סדר הא"ב, בערך חמשה עשר מאות ענינים, כדי שיהי' בנקל למצוא כל דבר ודבר על מכונו בלי חיפוש.
- (ג) מפתח לדברים הצריכים בדיקה לפי א"ב. בסדר מאה ענינים.
- (ד) מפתח סיפורי המעשיות.
- (ה) מפתח הספרים לפי א"ב, בערך מארבע מאות ספרים.

מחיר הספר הוא סך \$ 5.00

הספר הזה נחנך לכל איש חרדי הרוצה לידע ביושר מהמאכלים השכיחים לבל יגעיל בזה נפשו, שבעה"ר נכשלים בו הרבה מאחב"י להכניסם לבתיהם בלי יודעים שהם גוי'ס ממש, או עכ"פ איסור ורבנן וחמורים דברי סופרים וכו'. וכן חיזוק ואומץ מתוך דברי הסה"ק על ענין זה.

בקשה: נחוצה מכל רב ומורה הוראה

היות שבדעתי להוציא לאור בזמן קרוב חלק שלישי מספר נפש ישרי כביל, ע"כ אנקש מכל התלמידים החכמים שיחילו בסובב לזכות את הרבים לכתוב ולהפציא לי הערותיהם על הספר נפש ישרי ב' חלקים, או כל מין הערה ובירור או חידוש בעניני כשרות המאכלים, ואדפיסם איה"ש בחלק השלישי בשם אומנם, וזכות הרבים יהי תלוי בהם.

כתובת המחבר:

RABBI SHLOM JUDA GROSS

331-2507

1472-79 Street, Brooklyn, N. Y.

11228

הפכמת הבית דין צדק והעדה התורנית בעיה"ק ירושלים ת"ו

ד' אייר תשכ"ח "השלום-שלום" לפ"ק
הרת"ת הנכבד הרב שלום יהודה תי"ו בהרה"ח מוה"ר ישעי'
זאב גראם ז"ל, ליקום נאה ממקורות נאמנים מתורה שבכתב ושבע"פ
ומדרשי חז"ל ומספרי יראים וחסידים אזהרות והנהגות טובות על דבר
הזהירות והשמירה ממאכלות אסורות וחומר האיסור ר"ל. ואשר שמו
יכונה "נפש ישעיה". ע"כ אמינא לפעלא מבא יישר, ומצוה לסייעו
לדבר נשגב זה שיש בו משום זיכו תרכים שנדול שכון מאד, להציל
את בני"ו ממכשולים ח"ו. והבא למחר מסייעים אותם, ויתברכו כל
העוסקים והמסייעים ויהא זכות הרבים תלוי בהם, ונזכה לאריסמון
שעתיד הקב"ה לעשות לכל פה שלא יכשל במאכ"א, ולביאת גואל
צדק במהרה בימינו אמן. חנו"ח לכבוד התורה והמצוה,

דוד הלוי יונגרייז
ישראל יצחק הלוי רייזמאן

יוסף גרינוואלד
רב דקל - קהלת יעקב ספאטא
660 בעדמאר עזעני
ברוקלין, נ.י.

כ"ח
הנה האברך החסיד המופלג בתורה וי"ש וכו' כש"ת מו"ה שלום יהודה
גראם ג"י, הביא לפני קונטרס לקומי מוסר והתעוררות על דבר
שמירה ממאכלות אסורות אשר ליקט מספרי גאונים וקדושים, ובקשני
לכתוב איזה שורות על טוב הדבר, ואמרתי לעשות רצוני, וראיתי כי
טוב עשה בעמיו, כי בו פנינים יקרים המעוררים את הלב וראויים
להעלות בדפוס לזכות בהם את הרבים, ע"כ גם ידי תכון עמו אף
ורועי תאמצנו.
ובאתי עה"ח פה ברוקלין ל"ו למב"י תשכ"ח לפ"ק.

שלמה האלבערשטאם
חפ' יוסף גרינוואלד
מבדק"ק באבוב

שפ"ר קדמי להחויא כי ה' למראות עיני הקונטרס אשר חיבר האברך
המופלג בתורה ויראה כש"ת מו"ה שלום יהודה גראם ג"י.
אשר יצא לזכות את הרבים וללקוט שושנים מדברי גדולים וצדיקי
עולם בהתעוררות ודברי מוסר להשמר ולהזהר מכשולן מאכלות
אסורות ח"ו ואם אסנם שאין ספר כזה צריך לשום הפכמת אך למען
לחזק ידי הרב האברך ג"י כזה ולמלאות רצוני באחי לעורר לבב
בני ישראל לסייעו ולהמכו.

וע"ו באנה"ח יום ח' למ' לא תאכלו כל תועבת, תשל"א לפ"ק.

חפ' שלמה האלבערשטאם

דברי ברכה וחיוזוק

אמירה נעימה כתיבה יהיבה למע"כ ידידי איש מחיר במלאכתו מלאכת הקודש צורבא מרכנן גברא יקרא, דין רפיש מדבית אבא חסידים ואנשי-מעשה, הנלחב לכל דבר שבקדושה וזיכוי הרבים, ה"ה הרב החסיד המצוין בתויר"ש מהורה הר"ר שלום יהודה גרופ שליט"א, שנתעורר ברנשי לבו, ויגע בנאמנות ומצא כדי מידתו ליקומי בתר ליקומי, ונמר חיפוש מנר ממאורות דברי-חכמינו ז"ל, להרוות הצמאים להשקותם ממי הדעת (רמב"ם שלהי מקוואות) לבל יפגום דעתם ממאכלות אסורות ומפוקפקות הממטמטים המוח הנשמה והלב, ופה שעתיד לדבר עם השכינה אל ינק מן הטמאה ח"ו.

וכעת בדעתו לאדפומי אידרא פרי עמלו לזכות הרבים וקרא שמו „נפש ישעי" שכשמו כן הוא ישועה לנפש, ובפרט גדול התועלת בארצות אשר בהן נעשה כהיתר ענין הנסיעות למרחקים להבראה, וויקיישאן, ושולחים הילדים והמשפחות להבראת הגוף, ואז צריך זהירות לבלי לשכוח מהבראת הנפש שלא תטמא במאכלות אסורות ח"ו. ולא להיות שביק היתרא ואכיל איסורא, שכיום יש ב"ה די מאכלות לרוב בהכשרים ידועים לשבח, מרבנים מובהקים גדולי תורה ויראה, וצריך רק תשומת לב להקפיד לקנות את הוודאי כשר ומהודר.

דרשיתי לעצמי להאריך בדברי חיוזוק וברכה למעכ"ת הרב החסיד הנ"ל הי"ו, היות ולנו תלמיד-חבר לי, וביודעי ומכירי קאמינא. וכל המסייעים לו לדבר נשגב זה נעשים שותפים לעסק זה של זיכוי הרבים, שבעתו להדפיס עוד ספרים כאלו למגדר, וכל המזכה את הרבים אין חטא בא על ידו, ועליהם אומר הכתוב (דניאל י"ב) ומצדיקי הרבים ככוכבים לע"ו (ועי' ב"ב ח' ע"ב דעל גבאי צדקה נאמר כתוב זה, כ"ש על העושים צדקה עם הנפשות, וד"ב).

החותם בברכה להרה"ח ביקרא דאורייתא,

אברהם מ, בריימשטיין

ספרא דדינא בעדה החרית בעיה"ק ירושלים ת"ו
בב"ד של מרן רשכבה"ג הבאון הקדוש והטהור
רבנו הגאב"ד כ"ק אצמ"ר מסאטמר שליט"א.

ג. ב. הקונטרסים היקרים היו למראה עיני הגאונים הצדיקים שרי התורה הביד"צ שליט"א, ונהנו לראותו עוסק בזיכוי הרבים, ורצו"ב דבר הסכמתם*.

(*) לעיל הסכמה ראשונה.

התוכן

קמזדים

פרק

- א. בו יבואר איך שצריכים להשמר ממאכלות אסורות, ופגם הנגרם
בנפש האדם העובר עליהם לאכלם ר"ל ב"ד
- ב. בו יבואר הטעם שהרחיקנו השי"ת ממ"א, ושורש מצוה זו ד"ח
- ג. בו יבואר כי האוכל ממ"א מכניסים טומאה בלבו ונפשו של האדם
וגופו נעשה בשר מבשרם, וקדושתו של מקום מסתלקת ומתרחקת
ממנו, ונחשב כאלו עובד ע"ז ר"ל ח"ד
- ד. בו יבואר כי מ"א מחשיכים עיני השכל לאדם האוכלם, ומטמטמת
לבו ונפשו, ומכניסים בו מחשבות זרות ושורש כפירה ומינות
ר"ל, וסופו שיכשל ע"י אכילתם בעבירות חמורות מאוד ר"ל יד"כ
- ה. בו יבואר גודל השכר של השומר עצמו ממ"א כו"מב
- ו. בענין השחיטה והשוחטים והקצבים מב"סג
- ז. בענין ניקור סג"ע
- ח. בו יבואר העזיבה הגדולה בעניני ההכשרים וההשגחה, ואין
שבעוה"ר גם שומרי תומ"צ ותמימי דרך נלכדים בפח מוקש
דיצרא דמ"א, מסיבת אי ידיעה וחסרון התבוננות ע"פה
- ט. בענין נסיעה לדרך פה"צא
- י. בהנהגת אכילה צא"קא
- יא. הלכות סעודה קא"קז
- יב. בו יבואר ענין קדושת חינוך הבנים והבנות, ובענין משקים
צבועים ושוקולדה וחמאת חלב קז"קיד
- יג. בו יבואר גודל חומר האיסור של פת עכ"ם ובישול עכ"ם .. קיד"קבט
- יד. בו יבואר גודל האיסור של סתם יינם קיס"קבט
- טו. בענין לסדר מאכל כשר לחיילים קבט"קלב
- טז. זהירות בעניני פסח קלב"קלז
- יז. זהירות בהלכות התלויות בארץ קלז"קלט
- יח. בו יבואר חיוב הזהירות מאיסור תולעים קלט"קנה
- יט. בו יבואר חיוב הזהירות מאיסור דגים טמאים קנה"קע
- כ. בירור הלכה בענין חלב עכ"ם ובענין ציקאריע קאפמע
ומשקה קאקא קאלא קע"קפט
- כא. דיני חלב שחלבו גוי קפט"קצב
- כב. דיני גבינות גוים קצב"קצג

התוכן

קמורים

פרק

כג.	דיני חמאת גוים	קצג-קצה
כד.	דיני בשר שנתעלם מן העין	קצה-קצט
כה.	דיני טרפות החלב והביצים	קצט-ר
כו.	דיני שחיטות ובדיקות ומכירת בשר כשר	ר-רכג
כז.	איסור דם	רכג-רכד
כח.	דיני איסור טחורה בדברים אסורים	רכד-רכז
כט.	קריאה חזקה אל רבנים שליט"א ואל כל אשר ביכלתם להשפיע על קהילות ישראל להזהיר את העם על המכשול הנורא הזה אשר כל גוף קדושת ישראל ויסוד קיומו תלויים בו	רכז-רלז
ל.	דיני וחומר איסור תולעים	רלז-רמז
לא.	דיני וסימני דגים	רמז-רנא
לב.	דיני בישולי גוים	רנא-רנה
לג.	דיני פת גוים	רנה-רנז
לד.	דיני וחומר איסור השגת גבול	רנז-רפח
לה.	ליוהר בבדיקה הגונה (וציורים לדברים הצריכים בדיקה) ..	רפח-רמט"ש
לו.	דיני וסימני דגים ומראות הדגים	רמט"ש-רז
לז.	בו יבואר האיך עושים השמן ומארגארינא ועוד	רז-רמט"ש
לח.	דיני חלה	רמט"ש-רמט"שכ

הוספות	שכד-שטו
מפתח	שסז-תא
מפתח הענינים (לפי א"ב)	תב-תא
מפתח לדברים הצריכים בדיקה (לפי א"ב)	תא-תיד
מפתח הסיפורי מעשיות	תיד-תיו
מפתח הספרים (לפי א"ב)	תיו-תכב

הקדמה

שיל"ת עמ"י עש"ו

ישיבילי היראים ויתבוננו לתלמידים, שימוד קדושת ישראל וטהרתן תלוי' בשמירה וזהירות והרחקה ממאכלות האסורות והטמאות, כמפורש בתורתנו (פ' סמיני) כי אני ד' אלתיכם והתקדשתם וחייתם קדושים כי קדוש אני ולא תטמאו את נפשותיכם בכל השרץ השרץ על הארץ, ודרי מבואר בפירוש בפסוק שמיסודי הקדושה שצונו יוצרינו ית"ש לקדש נפשותינו, הוא להפריש ולהרחק ממאכלות האסורות, ולהיפך ח"ו המתנאל באכילתם טמא את נפשו ר"ל, כאומרו ולא תטמאו את נפשותיכם וגו'.

ולקרב הענין קצת ע"פ שכל הטבעי, נעתיק לפניך דברי הרמב"ם ז"ל, הובאו בספה"ק צפנת פענח ובספה"ק דגל מחנה אפרים (פ' עקב) וזלה"ק ששמע מהבעש"ט זי"ע, שפעם א' שאלו אנשי מדינה אחת במכתב להרמב"ם ז"ל על תחיית המתים לומר להם מן התורה, ומה שדרשו חז"ל בגמרא מן הפסוקים אמרו שיש לדורשם באופן אחר, ולא רצה להשיבם הוא בעצמו דבר, אך אמר לתלמידו ר' שמואל אבן תבון שהוא ישיבם, וזה תוכן דבריו בקיצור עפ"י חכמת הטבע, כי מכל מיני מאכל ומשקה נעשה דם, ומהדם יורד אל הכבד ומהכבד עולה הברירות אל הלב, ומהלב יורד המוכחר והדק אל המוח, ושם שורה השכל וחיות של האדם, ומי ששומר עצמו ממאכלות המותרות והאסור והטמא, נעשו דמיו צלולין וטהורין, ויש לו לב טהור, וטהרה ותחיות שלו נעשה חיות טהורות להשיג אמיתית החיות שהיא אלקות של כל העולמות המחיי' את כולם, ומי ששומר עצמו יותר ומקדש את אכילתו עפ"י דרכי ד' ותורתו, נעשה מזה בנין אב והוא השכל לכל רמ"ח איבריו ומתקדשים ומתטהרים, וכן להיפוך ח"ו נעשה בנין אב שכל עקור ומעופש בדעות זרות וחיות שלו נעשה כחי' מת והיא אבי אבות הטומאה וכו', ורמ"ח איבריו נטמאים וטמא טמא יקרא לכל דבר, ונעלם ממנו אמיתת החיות שהיא אלקות של כל העולמות, ונטמא ונופל לדיעות זרות ואלהים אחרים, הם אלילים אלמים מתים וחכמי מתים יקראו להם.

לכן התנאים ואמוראים ובעלי המדות וחכמי המשנה הם שמרו נפשן שלא יתגאלו בפת בג הזקן וכיין משתי, ולכן האירו אור שכלם

והי' שורה עליהם רוח"ק, לפרש כל מאמר מתום כדת התורה הקדושה, כי שרתה עליהם כח אלקי, אשר הוא ואורייתא כולא חד ואור נשמתם ג"כ הוא חוט המשולש אשר לא ינתק לעולם ולעולמי עולמים, אבל אנשים הללו בודאי טמאים ונממאו דמם, ומשם לבם ומוח שלהם נממטם במאכלות האסורות והטמאות, ולכך החיות שלהם נוטה למינות אפיקורסות, ולא יכלו לקבל מתיקות גופת צוף דברי מאמרינו הבנויים ע"פ שכל אלקי עולם ומלך עליון, והואיל והעיון פניהם ויצאו לחוץ, פתאום יבוא עליהם הכזרת, וכרות יכרתו אותם וכל אשר להם, וכך עלתה להם כי לא היו ימים מועטים עד אשר בא עליהם מלך גדול והרג אותם וכיוז כל אשר להם. ע"כ תוכן דבריו (הועתק ככתבו וכלשונו מספה"ק דגל מ"א אות באות עיי"ש).

מ"י לא יחרד וילפת ויתבונן ממעשה הנוראה הזאת, עד היכן הדברים מניעים, שהנפרץ ר"ל לסמא את נפשו במאכלות האסורות, סופו להתגלגל ולירד עד התהום, לנמות למינות ואפיקורסות ולכפור בתחיית המתים ובעקרי האמונה, כעדותו הנאמנה של הרמב"ם ז"ל והבעש"ט הק' ותלמידיו הק' אשר מפיחם אנו חיים, ובעזה"ר בימינו אלה, עלה הפרץ ונפרצו פרצות בקדושת המאכלים, ולא בימים הראשונים הימים האלה, מלפנים זאת בישראל מדור דור, כל איש ישראל ואפי' ההמונים וע"ה, השניחו על טרף ביתם בפיקוח עצמי ובשבעה עינים, בעבור כי הוכנו המאכלים כולם מהחל ועד כלה לכל איש בביתו, ולא עלה על לב אדם לקנות מאכלים מן השוק מכל אשר יביא, ולסמוך על הכשרים והתירים רעועים מכל המינים. שאל אביך ייגדך וזניך ויאמרו לך, שעוד בדורנו לפני ההורבן האיום והנורא, עד כמה היו נוהגים ונשמרים בקדושת המאכלים בקהלות הקדושות באירופה שנחרבו בעזה"ר, ולא אתרמי ואפי' בין ההמונים וע"ה מי שיאכל או יאכיל לבני ביתו מאכלים מן השוק, שהוכנו ונאפו ונתבשלו מהוץ לגבולי ביתו, וכלא השגחתו ופיקוחו עליהם מתחלתו ועד סופו, ובעזה"ר עכשיו רבו המקילים והמתירים ואפי' כבתי חיראים והחרדים, לקנות מכל מיני המאכלים הנעשים בבתי חרושת ואפי' של עכו"ם, ולמרגוע נפשם יספיק להם בהמצאם עליהן איזה הותמת, נרשם עליו בכתב אשורית כשר, ואף שלא ידעו למי החותמת ולמי הפתילים, ורבה המכשלה בהסמכם על משענת קנה רצון, כאשר יתבאר בפנים הספר בפרטיות, שהרבה מן ההכשרים והמכשירים אלו, משתמשים רק לכמות עינים ולהטות דעת הקהל, אבל בפרטי הכנת המאכלים וסמכות כשרותן לא ידעו בין ימינם לשמאלם וכדי בזיון וקצף, ואם

עיני שכל לך בין תבין את אשר לפניך ושמת סכין בלועיך אם בעל
נפש אתה.

והנה ידעתי גם ידעתי מך ערכי כי אין אני ראוי לעמוד במקום
גדולים להוכיח במוסר תוכחת, ורבים יאמרו לנפשי אין כוונתו
לש"ש אלא לכבוד עצמו הוא דורש לקנות לו שם, ע"כ אציג לפניך
משל נכבד שראיתי בספה"ק אור לישורים בשם הרב מר"ה יואל מוכיח
וצ"ל, דהנה מנהג ישראל תורה הוא, שנוסעים מוכיחים מעיר לעיר
להוכיח את ישראל, ורבים מהמון עם טועים ואין שומעין לדבריהם,
ספני שהם לוקחים ממון בשביל הדרשה, ואומרים שתוכחתם אינו אלא
קרדום לחפור בה ואין כוונתם לש"ש, ונשא עליהם משלו ויאמר,
כי בעיר אחת קמנה, שלא הי' להם בתי אבני גזית כ"א בתי עצי
היער והגגות מכוסים בתבן, והי' שם איש ואשתו שהיו דרים בעלי'
תחת הגג, פעם א' כלילה הלכה האשה לישן ועדיין הי' בעלה ניעור
והי' לו נר דלוק וטרם יכבה הנר גם הוא הלך לישן והניח הנר דלוק,
צעקה אליו אשתו אולי ח"ו יפול ניצוץ א' מהנר ותשרף כל הבית
כולו, עודה מדברת עמו בא שומר העיר והכריו להזהיר העם להשגיח
על האש והנרות שלא תגרום לידי שריפה ח"ו, אמרה האשה לבעלה
שמע נא וראה מה שהשומר מכריו להשגיח על הנר שלא יגרום לידי
סכנה, והוא חשיב לה, שומה שבעולם, וכי סבורה את שכלב שלם
הכריו השומר כן, הלא אני יודע שאינו מכריו אלא בשביל שהקהל
נותנים לו ממון שיכריו כן, ואילו היו נותנים לו ממון שיכריו שיצייתו
העיר ג"כ הי' מכריו, ע"כ אין אני פונה לדבריו כלל, והלך לישן
והניח הנר דלוק, וכאשר פתרה כן הי' ונפל הנר על השולחן ונדלק
כל הבית ונעשה שריפה גדולה, וכמעט נשרף כל העיר ובקושי גדול
הציל את נפשו ונפש אשתו ולא נשאר להם כ"א גווייתם. ראו נא
השומה הזה, שבשביל שהשומר לא הכריו בלב שלם, לא רצה לשמוע
לדבריו והניח לשרוף את ביתו כאש, כך הדבר הזה שהמוכיח מזהיר
את העם, שיעזבו מעשיהם הרעים דאל"כ יפלו בגיהנם אשר שם
ישרפו את גוויותיהם כמ"ש הנה יום בא כוער כתנור ונו', והשומים
ידמו בשביל שהמוכיח אינו מוכיח לש"ש אין נותנים לב לדבריו עד
שבאה השריפה עליהם, הלא אין לך שמות גדול מזה עכת"ד ודפח"ח.

אי לזאת אורתי כנבור חלצי ושנמתי מתני ללקט ציצים ופרחים
מדברי חז"ל וספרי הראשונים ומגדולי המוסר, בענין קדושת
המאכלים, והזהירה והשמירה המחוייבת עפ"י תורתנו הקדושה
להתרחק מכל חשש נדנוד איסור שבהם, אולי יתגלגל על ידי זכות

לזכות אנשים כמוני מהמכשלה הנוראה הזאת, ויתקיים כי הבטחת
רז"ל כל המזכה את הרבים אין חטא בא לידו, ואכנה גם אנכי ממנה
להשמר בקדושת המאכלים ומהרתן.

זאת ועוד אחרת שמתי אל לבי להוציא לאור עולם ספרי זה, להיות
לעילוי נשמת אבי מורי ז"ל הרה"ח מוה"ר ישעי' זאב בהרה"ח
משה אליהו ז"ל, שנקטף בעוה"ר בעודו באכו צעיר לימים, והקדיש כל
ימיו לטובת הכלל בעניני צדקה וחסד והרבצת התורה"ק וכו'. קראתי
שם הספר **נפש ישעיהו** ע"ש אבי מורי ז"ל הכ"מ, ונפש הוא זכר
ומצבה, כפי' הריב"ן בירושלמי שקלים (פ"ה) במותר המת יעשה
נפש על קברו, נפש פי' מצבה על קברו לזכר וכו' עיי"ש. גם נרמז בו
שמי הדל עם הכולל, ויה"ר שיהי' הספר הזה לעילוי נשמת אבא
מארי ז"ל וימליץ טוב בעדינו כל הימים, והרחמן הוא יעזור שנוכל
להשמר מכל מכשול כל ימי חיינו, ולא ימוש ספר התורה מפינו ומפי
זרעינו וזרע זרעינו עד עולם ונוכה במהרה לביאת גואל צדק ברנה
במהרה בימינו אמן.

הכ"ד המלקט המצפה לרחמי שמים,

חק' שלום יהודה

בן הרה"ח מוה"ר ישעי' זאב ז"ל

למשפחת גראם

ההוספות שנדפסו בסוף הספר, נסמנו בפנים הספר
במקום שצ"ל ההוספה, כות *

ספר נפש ישרי'

פ ר ק א'

א

הודירנו יוצרנו בתורתו הקדושה בלאוין ואזהרות ועונשין להשמר
מכל מיני מאכלות האסורות, ומחם שנכפלה האזהרה עליהם
בתורת כהנים ובמשנה תורה, כמו איסור אכילת בחמה וחי' ועופות
הטמאים, ואכילת הדם וחלב, ובשר בחלב, ופסוקים רבים ופרשיות
שלימות יעדה התורה ק באזהרת מאכלות הטמאות והאסורים.

משונה אזהרה זו מכל אזהרות שבתורה, שמלבד האזהרה הודיענו
הכ' בכולם פגם הנגרם בנפש האדם העובר עליהם לאכלם, מהם
שנכרת הנפש ר"ל מאילנא דחיי כמו בלאו דחלב ודם, ומזה תראה
לשער עד היכן הדברים מניעין, שבשביל אכילה קלה בשעור כזית,
אשר הנאת גרונו ומעיו תמשך לרגע כמימרא, יפגם בנפש האוכלם
עד כדי כך, שנפשו נכרתת ר"ל משורש הנשמות והוא זורעו נכרתין
ר"ל.

ואת שאר האזהרות שנאמרו בלאוין נרידא, ואין עונשם בכרת, אבל
בכולם פרט הכתוב לומר שהאוכלן מטמא ומשקץ את נפשו,
כמ"ש אל תשקצו את נפשותיכם בכל השרץ וגו', ולא תטמאו את
נפשותיכם בכל השרץ וגו', ולא תטמאו בהם וגממאתם בהם (ויקרא
י"א מ"א), ובכל אזהרה ואזהרה מהם, כפל הכתוב לומר טמא הוא
לכם וגו', שקץ הוא לכם וגו', טמאים הם לכם וגו', אשר תבדלתי
לכם לטמא והייתם לי קדושים כי קדוש אני ד' וגו', וכמוהו הרבה
פסוקים.

ב

דרי מבואר בפירוש בתורה ק במעם איסורם לפי שהם מטמאים נפש
האוכלם ומשקצם, והנפרש להבדל מהם וזכה לקדש את נפשו
ולהדבק בקדושתו ית', והנם שאין לנו לחקור ולחפש על מעמי מצותיו

ית', כי לא נשיגם כלא"ה, והחקר אלקי מי ימצא, ומי יוכל לעמוד בסוד ד' להשיג אף אפס קצהו, ומכ"ש קטני הערך כמוני היום, ודי לנו בטעם שאסרתו תורה, הקדושה, ואר' רביע עלי' בגזירת המלך מלכו של עולם.

אמנם כללא אית לן שבכל מקום שביאר הכתוב להניד בפירוש טעם המצוה, היא כוונתה העיקרית וטעם הנגלה, מלבד הצפון להכאים בסוד ד', עיין מה שכתב הב"ח בריש ה' סוכה (ר"ס תרכ"ח) וכן במצות תפלין וציצית שביאר הכתוב טעם המצוה עיי"ש.

ומעתה כמו"כ באיסור המאכלות שפרט הכתוב טעמו, שמשקין ומטמא נפש האוכלם, גילה לנו חבוי"ת כתורתו הקדושה טעם הנגלה וכוונה הפשוטה של מצוה זו, ויספיק לכל בעלי שכל ומדע להשמר מאד באזהרתם, כי מי פתי יסור הנה לשקן ולטמא את נפשו ונשמתו, ולהבדל מדבקות קדושתו ית' בשביל הנאת החיך, והגרון לשעה קלה ומועטת.

האמנם כל אלה דברים ידועים הם, וזיל קרי כי רכ הוא, אכל כבר יעדנו בפתח דברינו בתקדמת הקונטרס הלז, כי אין מטרת חיבורנו זה להוסיף ולחדש חדושים, ולאסור איסור בחומרות יתירות במה שהתירה תורה, כי די לנו במה שאסרה תורה, ומה שקבלנו מדברי חז"ל ומדברי הפוסקים אשר מפיהם אנו חיים, וקבלתם אמת ונאמנים עלינו, ולא נזוו מדבריהם ימין ושמאל אפי' זיו כל שהוא.

אולם הידיעה לבדה באזהרות הפוסקים, לא תספיק לכלי קרב להתגבר נגד היצר הצורך ואורכ לנפש תאדם להחטיא, כי אין אדם חוטא אלא א"כ נכנס בו רוח שמות, ובאותו הרגע שכושרת בקרבו תאות היצר, מעלים היצה"ר ומשכה מלכו ידיעת האיסור או מדמה אותו עליו כהיתר גמור, ומציא ברוב תחבולותיו ק"ג טעמים של היתר לטהר את השרץ ואת הטמא, וע"י רוב פיתויו ודבריו הנחרצים, יאמין לו האדם ויחשוב כי לא זהו שאסרתו תורה, וזה אחר הוא והותרה בשינוי השם ושינוי מקום, וכמהו פתויים רבים אשר א"א לפרטם כי רבים המה, ולא הרי זה כהרי זה, הצד השיה שבהם שדרכם להזיק ושמירתן עליך לברוח ולהנצל מכל תחבולותיו, כי תכליתם אחד הוא, להחטיא את נפש האדם ולטמא ח"ו, ולהפרידו מדבקות קדושתו ית'.

והנה מלכד הידיעה באזהרות התוה"ק, מוטל עלינו חובת השמירה בהם כמבואר בפסוקי התורה פעמים אין מספר, וגדר השמירה להיותם לזכרון בין עינינו ולבלתי נסיה דעתנו ממצות התורה הקדושה ומאזהרותי, כמ"ש ז"ל במשנה (אבות פ"ג ח') כל השוכח דבר אחד ממשנתו, מעלה עליו הכתוב כאילו מתחייב בנפשו שנה' רק השמר לך ושמור נפשך מאד פן תשכח את הדברים וגו'.

ומה מאד נוראים המה דברי הרע"ב ז"ל במשנה שם, וז"ל כל השוכח דבר אחד ממשנתו בשביל שלא חזר עלי, מעלין עליו כאילו מתחייב בנפשו, שמתוך שכחתו הוא בא להתיר את האיסור ונמצאת תקלה באה על ידו, ושגגתו עולה זדון, אי נמי כאילו מתחייב בנפשו, לפי שאותה משנה היתה משמרתו, ועכשיו ששכחה אינה משמרתו. והתו"מ בפירושו כתב וז"ל כל השוכח דבר אחד ממשנתו, לאתווי מחמת עצלות וכו'. ובמדרש שמואל כתב אפי' מחמת שהוא טרוד למצוא טרף לביתו אפי' מתחייב בנפשו עכ"ל התו"מ וזללה"ה. ואפשר דכל זה נכלל בגדר השמירה שנתחייבנו במצות ד' וקבלנו על עצמנו בהר סיני, כי השומר אם יסיה דעת ומעלים עין משמירת החפץ שקבל שמירתו עליו, ה"ז כפושע בשמירתו.

אי לזאת נתתי על לבי ללקט ציצים ופרחים מדברי חז"ל, המפורזים בש"ס בכלי וירושלמי וזה"ק ומדרשים בענין חומר איסור מאכלות האסורות וגדול פגם הנגרם בנפש האוכלם, גם חפשתי חיפוש אחר חיפוש במסרי הראשונים וגדולי האחרונים, והעתקתי דבריהם כלי יתרון ומגדעת, ודבריהם הקדושים יכניסו אור, כהיר בלב הקורא ומתבונן בהם, וילחיכו את נפש האדם להשמר מאד מכל ענפי האיסור במאכלות האסורות, ועכ"פ יועיל לשכחה, כי בשים עין להגות ולחזור דבריהם הק', יחקק בזכרונו אזהרת התוה"ק באיסור הנורא הזה, ואם לא ימוש התורה הזה מזכרונו, מוכסח לו לאדם שלא יחטא. וכדי להקל על הקורא חלקנו כל ענין וענין לבדו, ליתן רווח להתבונן בין פרשה לפרשה.

ואחת שאלתי מאת ד' אותה אבקש, להיות חלקי סמוכי הרכים, ואולי אבנה גם אנכי ממנה, ואליכם אישים אקרא להגות בספר הזה ולחזור עליו פעמים אין מספר, כי לא הוספתי משלי כלום, והם דברי הראשונים כמלאכים ותורה יבקשו מפיחם, ודברים היוצאים מלבות קדושים, יכנסו בלבות בני גזע תרשישים, ובזה נשלם פרק ראשון בעזר צורי וגואלי.

פרק ו'

מענין השחימה והשוחמים

א

כתב בשלה"ק וולח"ק: ארשום לכם איזה ענינים לחזהיר אתכם, לתחמיר כמה שאין העולם גזוהרים, ואל תהיו אחרי רבים לרעות וכו'. ראשית דבר מחמת בדיקת הסכין של שחימה, כתב רבינו יונה בשערי תשובה שלו וחובא כב"י (כסוד יור"ד סוף סי' י"ח) וז"ל ולמוכיחים ינעם, העד בעם ויזהרו בתורת השחימה ודקדוקי', ויבחרו להם שוחט ירא המא, כי עם רב מישראל תלויין עליו במצות השחימה ותבדיקה וכו', ורבים מהמומחים רחקו לכם מיראת המא, ואשר איננו ירא לבו לא יבין לדקדק בבדיקת הסכין וכו', מלבד כי ימשע גבר מבלי יראה בבדיקת חסימנים ויתר צרכים וצדדים, עכ"ל רבינו יונה זל"ת.

ב

בספר שמרו משפט מהרהנח"צ ר' עקיבא יוסף ז"ל בעתמ"ח לב העברי כותב וז"ל: הנהצח"ק ר' נתן אדלער זל"ת רצה לפסול השו"ב דפפ"ד, ולהכניע החותם של חסמ"א השורה על השו"ב"ם הפסילים בסוד על חרבך תחי' וכו', ואלמלא השיג כל רצונו הי' בא משיח צדקיני, אך חס"ם העמיד עליו רודפים קצבים, והצריך לברוח מפפ"ד, ותלמידו הח"ס רץ אחריו כמה פרסאות וכו' עכ"ל (חובא בספר משכיל אל דל עיי"ש באריכות).

מה נאמר ומה נדבר בענין השוחמים, היות היום שנמצאו קלי דעת בעוה"ר, אוי לנו מה שאנחנו רואים ואין בידנו למחות, כי כל כך נסתמו הלבבות כי א"א לומר ולדבר, ונתקיים בנו מאמר חז"ל (סוטה מ"ט ע"ב) אין תוכחת, ושומר נפשו יברח ממקום שיש שוחמים הללו, ומי יתן לנו כח שנוכל להזהר מאכילת בשר לגמרי, אבל מה נעשה כי תש כחינו, וכש"כ מה נעשה בעניני הקצבים, שיש הרבה

קלי הדעת שחשודים להאכיל מרפות, וגם בשביל קצת הרוחה חוממים ומוכרים מן הבא בידם דברים אסורים ר"ל, בפרט במקום שאין שם משגיחים, ומכשילים בניקור בעוה"ר ממיעוט היראה ומיעוט השגתם בפרט בכפרים, ונמצא הרבה פעמים גידים אסורים בתוך הבשר, ואשרי לאלו היר"ש שנוהרים שאינם אוכלים רק בשר עוף, ומזה יוצא מהרכה חששים, ואין דברינו בדרך כלל ח"ו, כי ישראל קדושים הם וחלילה לי לדבר בכלל, רק בפרטות אני מדבר במקום שאין בנמצא משגיחים כשרים ויראי השם, ומי שרוצה לקדש עצמו לפני בוראו נתייעצתי עם כמה שוחטים יראים, ואמרו לי לעצה טובה שלא לאכול רק בשר עוף, וזה עצה לשמור נפשו מכמה מכשולים כידוע ליודעים וכש"כ עכשיו בדורנו (שה"מ).

בספה"ק באר מים חיים פ' חיי כתב ח"ל: בדורותינו היום אם יבוא אחד ובידו סכין לשחוט, ויאמר כי הוא שו"ב ומומחה, יאמינו לו בכל שהוא, ולא ישאל ויחקור וידרוש עליו כ"כ, ויאמר מן הסתם כל המצויים אצל שחיטה* מומחים הם, וכמו"כ אם א' יביא יין וחלב או דג וכדומה מדברים הנמצאים בהם חשש איסור, או אם יתנו לפניו דברים הצריכים בדיקה מתולעים וכו', יאמר מן הסתם יהודי מוחזק בכשרות הוא, ואינו חשוד להאכיל דבר שאינו ראוי לאכול, ולא כן יעשה אם יבוא אחד ללות מאתו מעות או שאר דבר חפץ, לא יאמין לו כפשוטו בשום אופן עד אשר ידרוש ויחקור וישאל הימב עליו, מי הוא זה ואיזה הוא, ואם נאמן הוא או אינו כ"כ, ואם כבר יתרצה ליתן לו, יעמיד עליו עדים ויכתוב בספר וחתימה, ויפחד וירעד עד כלות הזמן אולי לא ישלם לו, וחכל בשביל כי זה הוא העיקר בעיניו בכל עבודתו שעובד בעוה"ו, ולזה יתן כל לבו ונפשו

ועיניו שלא לבוא לידי הפסד, משא"כ במצות ד' שלטפל נחשב בעיניו, ואם לא יהי' על צד היותר טוב, מה יהי' בזה כיון שלא זה הוא עיקר עבודתו עיי"ש באריכות שמתמרמר על מצב הדור, ומה נענה אנן אכתרי'.

ועד"ן יאמר בשם הרה"ק מברדישוב ולל"ה, שפ"א בא אצל קצב אחד שלא הכירו, ושאל אותו הקצב אם איננו שו"ב, כי יש לו לשחוט בהמה אחת, והשו"ב דר בשני פרסאות ממקום הכפר, והשעה דחוקה לו להמתין עד כי יבוא השו"ב, ענהו הרה"ק הן, ורצה הקצב שהרב ישחוט לו הבהמה וישלם לו כפלים לתשועה, אמר לו הרה"ק אעשה רצונך, אבל בקשה אחת יש לי אליך, הן אני צריך היום לביתי עשרים רו"כ והוא נחוץ מאד, לכן אבקשך אשר תמחול להלות לי כך הנ"ל, ובעוד ימים אחדים אשיבם לך כרב תודה, כי הלא הנני נוסע על הכפרים עבור נדבות, וכ"ה כי הנני איש אמת ולא אשקר באמנותי, א"ל הקצב לדבר הזה ימלה לי מר, כי הלא אעפ"כ אינני מכיר את מעלתו ואיך יוכל לבקש ממני דבר גדול כזה להלוות עשרים רו"כ לאיש אשר אינני מכיר, אז אמר אליו הרה"ק ישמעו אוניך מה שאתה מציא מפיק, עשרים רו"כ אינך חפץ להלוות לי יען כי אינך מכיר אותי, ולשחוט לך בהמת רצונך לסמוך עלי, ואם הי' מזדמן אחד אשר חפץ להרויח הרויניש משכר השחיטה, והי' שוחט הבהמה ובודקה ומכשירה, היית ח"ו מאכיל נכילות ומריפות לישראל, אשר זה עבירה יותר גדולה מן עשרים רו"כ שלא להחזיר (כי עכ"פ כל יום בעמוד והחזיר ומעוות שיוכל לתקן). ואז החזיר הרה"ק את הקצב למוטב, שמעתה לא יעשה מעשה כזאת, וגילה לו כי איננו שו"ב, רק רצה להעבירו מדעתו דעת נקלה.

ד

איתא בירושלמי (פ"ה דתרומו' ח"ג) ובמד"ר (ויקרא פ"ה) ובילקוט פ' אמור, מעשה בטבה אחד בציפורין שהי' מאכיל לישראל נכילות ומריפות, פעם אחת שתה יין בערב שבת ועלה לגג ונפל ומת והיו כלבים מלקקין בדמו, אתון שאלין לר' חנינא מהו מורמיתי מן קמיהון, אמר לון כתיב וכשר בשדה מריפה לא תאכלו לכלב תשליכון אותה, וזה הי' גזול את הכלבים ומאכיל את ישראל, אמר לון ארפונין דמידהון אינון אוכלין.

וע"פ דברי הירושלמי הנ"ל, פסק בהנחות אשר"י פרק גיד הנשה (סי' ט"ז) המוכר מריפות בחזקת כשרות ומת קודם שעשה תשובה שאסור להתעסק בקבורתו, ואפילו כלבים אוכלים בשרו ולוקקים את דמו אסור להבריחם מעליו.

ח

הגה"צ ר' הילל ליכטענשטיין בספרו משכיל אל דל (ח"ג כ"ב פ"ה) כותב בתוך דבריו שם וז"ל: ולכי הומה ומצטער על נפשות עניי הצאן, כמה וכמה דלים וסחופים ולא ידעו במה* נכשלו, כי יש מהמנהיגים אשר עכור רך לבכם מחזיקים לפעמים לעמוד על יסין השוחטים הגם שאינם ראויים, משום דטפלי תלוי בהו, ואם הוא חטא בניו הקטנים מה חטאו, ואוי לרהמנות כזה, ואוי ואבוי לשכל המשובש כזה, עליהם אני אומר מה דתנן (בידים פ"ד) הרי אתה כמחנאן ממון ואין אתה אלא כמפסיד נפשות, וגם הוא כעצמו ישוב אמריו לו כשיעברו עליו ימי הרעה בכף הקלע או כצער גלגול איזה כעל חי, אז במר נפשו יבכה ויאמר הלא טוב הי' לי עתה, אם לא הי' מרחם עלי להחזיקני, וגם הייתי ממנהורי פתחי, כי רחמנות נהפך לי לאכזריות חמה, לכלות עין ולחשב פשע מה שפגמתי את נפשי בעבודה זו.

בספה"ק תולדות יעקב יוסף (פ' נשא ד"ה העולה) כותב בשם חכם אחד כי עתה התחכם היצה"ר שלא יצטרך לילך לפתות וללכוד ברשתו כל יחיד ויחיד, רק יחיד אחד אשר רבים נכשלים בו, והוא שמעמיד שוהם בעיר מסמרא דילי' המאכיל מריפות לרבים וכולם גלכדו כרשתו. ע"כ.

והנה נודע מה שמפרשים לא נראה זוכב בבית המטבחים, דהנה היצה"ר בעוז"ר בחר לו דרך יותר מרווח לעבודתו ואינו הולך לכאור"א בפרט להפיתו על כל עבירה מיוחדת כי אם הולך לבית המטבחים* אשר משם יאכלו בני ישראל בשר ומפית את השוהם או את הקצב להאכיל ח"ו נ"ט וממילא יש לו בידו כל העיר כי הנ"ט מטמא את לבם וממילא בנקל לו ללכוד את כל העיר ברשתו, (כנסת יחזקאל פ' משפטים)

ל"ב ככנור יהנה, בראותי המכשלה הגדולה הלזו, בעסק השוחטים ובדקרים, כמעט לא נשמע כזאת בשום מדינה, מקום אשר דבר המלך מלכו של עולם ודתו מגיע, והנה הבורא כל יודע את אשר עם לבבי, ואמת אני אשר עיני ראו כמעט רובם ככולם האכילו נבילות ומריפות לישראל, כל השומע תצילנה שתי אזניו, מי האמין לשמועתינו מה היתה כזאת לבני עמינו, פקחו נא עיניכם וראו את אשר זה כמה שנים בעוז"ר המכה* המהלכת במדינה הלזו חולאים רעים וגאמנים חולי מעיים, השי"ת ישמור את שארית ישראל, ולמה לא תבינו אשר זה הוא עכור שמכניסין דברים אסורים לתוך מעיהם, העירו נא והקיצו

משינת האולת לתקן המעוות, והשם המוכ יכפר על כל אשר נעשה, וחגגי נזר אומר על כל המקומות המסוכים והסרים למשמעתינו, אשר כל שו"ב אשר אין תחת ידו כתב הודאה בהתימת ידי, שחימתו פיגול, גם כל הכלים אמורים, והאיש אשר יעבור על דברינו בשאם נפש, אוי חשו"ב והבעה"ב אשר יחזיקו בידו יהיו רחוקים מגורל וחבל נחלת ד', ויתנחנו עמו כל כ"י כדון המסרבין והעוברין על התורה ומצות, במקור יחי' תלוי בצואריהם, נקי אני וביתי וכל כ"י לפני ד' עד עולם, וכרם ד' צבאות בית ישראל יבוא כקל הכרם וכו'.

מלת ועוד אחרת, אשר נוגע לכלל מאכלים אמורים, התפיל לעצמם במדינת הלוי לאכול אווזות העלמות אשר צווחו קמאי דקמאי, וכל כ"י במדינת הקרובות והרחקות קבלו עליהו לאיסור, לוא יהא דברים המותרים ואחרים נחגו כהם איסור יש לאסור, ומכ"ש שמרבות לחמון אוכלים בלא בדיקת הוושפות, נקיבת הוושפות כאלו האווזות שכיח יותר מסירכות הריאה, ובמקומות שבודקים הם המת הנשים וקלי הדעת, ע"כ תוקף גזרתי שמהיום והלאה חלילה לפרץ גדר שגדרו ישראל בעצמם, וגם חשו"ב חלילה לו לשחוט שום אווזא לעומה, וחשו"ב שיעבור על דברינו דינו כדון העובר על הדת ושחימתו אמורה, גם זאת אודיע נאמנה בשבטי ישורון, חלב שחלבו גוי ואין ישראל רואהו החלב אמור, ומרבית החמון סקילים לעצמם, חלילה וחלילה לחקל **(אזהרות מהרצ"א)**

בשול"ת דברי חיים חיו"ד סימן ו' בא"ד על אודות שו"ב שקילקל, ח"ל: ולכן בוודאי הנקלה ותנתעב הלו ראוי להעבירו, ואם תרצו לחוס על נפשו ונפשות ביתו תנו להם איזה הספקה, הלא ב"ה הרחיב גבולכם ואתם עשירי ונכבדי ארץ, ולמה תחפאו על נקלה לרחם תועב כזה, להניחו להאכיל מריפות, ולמה לא תחוסו על נפשכם היקרה שלא תתגאל במרס פיגול, ודבר זה ידוע שאין עבירה כמאכלות אמורות שממטמם הלב הישראלי, ובעוה"ר עי"ו יצאו כמעט מן הדת כמה קהילות ונאבדו מתוך הקהל הקדוש, ולכן ידידי הזהיר מלחוס על התועב הזה, ואל תחסולו עליו על המאכיל מריפות הזה, כי לפי ענ"ד לא הודיעו לפניכם כל הענין כאשר הוא לפני וכו', יעי"ש באריכות גדולה.

בתשובת בית הילל מהגה"ק מקאלאסמיע וצל"ה (סי' ע"ח) השיב לשואלו הגאב"ד דק"ק סערדאהלי, בדבר השוחט דמני שומעני' שמסתכל ומביט בנשים, והביא דברי בית אברהם על יו"ד ח"ל המסתכל בנשים כתב גדול המורים, שהוא מוסר לדבר אחד" עכ"ל, ולענ"ד נראה להוסיף, למת דקיי"ל דאם תלמודא דילן אינו נגד חוזה"ק, אוי קיי"ל כוח"ק, ח"ל חוזה"ק: אי בהאי לא ישרי דחילא על רישא דבר נש,

לא יהי' דחיל לי' לעלמין, על כן אם אינו נזהר מאוד בשמירת הברית, א"כ לשיטת הוזה"ק לכ"ע צריך בדיקת הסכין, וביותר שבבבלי (נדה דף י"ג) מסייע לי' שהוא כעו"ז וכשופך דמים. וז"ל פרי תואר (סי' י"ח אות ל"א) ולדידי חזי לי, דכל בן אדם דמזלול קצת במצוה אחת ממצות התורה, קים לי בנוי' דלא רמי נפשו למעבד בדיקה בסכין הצריכה כאשר צונו ד' עכ"ל. לכן עצתי שלא ינוח ולא ישקוט לעורר לב המון עם ד', שלא יאכלו משחיטתו, ולא יהי' רפוי ידיים, כי הבא למהר מסייעין אותו וקושטא קאי וכו'.

עוד שם (בסי' מ"ט) תשובת שאלה בענין שוחט, שזה ב' שנים שעסק בכתיבת סת"ם בהתמדה יומם ולילה, ושוחט אחר הוכיחו שעיי"כ אבריו כבדים ויאבד ההרגשה, וגם כח הראות שלו יחלש וכו', ועתה אירע מקרה ששחט ג' בהמות, ושנים ששחט תחלה היו כשרות ושלישית נטרפה בריאה, ואחר זמן מועט כמו י"ב רגעים בדקו הסכין, ונמצא בו חלודה גדולה ופגומה גדולה הנקרא שפעלמיל וכו', וגם על סכין של עופות מצאו חלודה כזאת זמן מועט אחר ששחט באותו היום, והרב דשם אמר הכשר, משום שבזמן מועט כזה א"א שתתקלקל הסכין כ"כ וכו', וביותר שגם מתחילה אין לו לסכין זה חזקת בדוק חזקה טובה, עבור יגיעתו בכתיבת סת"ם. ונלע"ד שהדין עם תרב, ובשר זה נבלה הוא, ואותן שלא שמעו להוראתו צריכים כפרה על שאכלו נבילות, וגם הכלים צריכים הכשר אפי' אחר מעת לעת וכו', ואותו השוחט יש להעבירו, וזולת אם אחר שיקבל על עצמו שלא לעסוק עוד בכתיבת סת"ם, וינסו אותו אצל שוחטים מומחים שיש לו הרגשה טובה, וגם יקבל על עצמו איזה תשובה עבור שלא בדק הסכין אחר שחיטה וכו', ומה טוב לתקן שבכל שחיטות גסות יראו שני שוחטים סכיניו של כאו"א, עכ"ל התשובה עיי"ש.

ח

הבאתי את דברי התשובה הנ"ל, כדי לדון וללמוד ממנה מן הקל אל החמור, כי בעוה"ר בזמננו נפרץ ענין השחיטה בפרצות מרובה על העומד, ורבים מהעוסקים במלאכת השחיטה להוסיף ורדופים גם במסחרים ומלאכה אחרת, כדי להרויח פרנסתם, ולפעמים כדי להרכות הון, ועיי"ז נחלש בלי ספק כח הרגשתם, עיי' יגיעת בשר ורוב הבהילות, הלא תתבונן מ"ש בספה"ק שמלה חדשה (סי' י"ח) תרבה צריך ישוב הדעת ויראת שמים לבדיקת הסכין, הלא תראה כי יבדוק

אדם פעמים ושלש ולא ירגיש בפנימה דקה, ואח"כ ימצאנה כי הכין לבו באחרונה, ובח"י חוש המישוש כפי כוונת הלב וכו' עיי"ש, ומרוב הבהילות וטרדת הלב בעסקים שונים, כמעט נמנע המציאות שיהי' להשוות ישוב הדעת, ובאופן זה החששה קרובה שלא ירגיש היטב, ויאכיל איסור ח"ו.

ט

בתשובת בית הלל, מהנה"צ מקאלאמייע וצל"ה (בסי' מ"ח וסי' ט') בענין השחיטה וזלה"ק: תדעו שעבירה זאת של נבילות ומטרות חמור מאד באיכותו משאר עבירות, משום שעל שאר עבירות אמרו חז"ל בנים משחיתים אף על פי שמשחיתים נקראים בשם בנים, מה שאינו כן באיסור נבילה ומרפה, שעל הפסוק ואנשי קודש תהיון לי ובשר בשדה מרפה לא תאכלו, פי' רש"י (מדברי חז"ל), אם אתם קדושים ופודשים משקוצי נבילות ומטרות אתם שלי ואם לאו אינכם שלי. מעתה אם אינכם נוהרים ח"ו מאיסור נבילות ומריפות, איך אתם אומרים בכל שני וחמישי בתפלת והוא רחום, אבינו מלכנו חננו ועננו כי שמך הגדול נקרא עלינו, כרחם אב על בנים כן תרחם עלינו וכו', ואיך אתם אומרים כימים הקדושים אנו בניך ואתה אבינו, איך מורא לא יעלה על ראשכם, שיאמר ד' איני מכיר אתכם ואינכם שלי עבור שנפשכם מגואל מאכילת מריפות, מכש"כ וקל וחומר בעת ובעונה כזאת, אשר אחינו בני' וכו'. הרבה מהם נתונים למשיסה ובחזוים, ד' ירחם עליהם, על מי לנו להשען רק על אבינו שבשמים, וגדול הרועה השומרן, א"כ בעת ובעונה כזאת מהצורך ביותר ויותר, שנעשה כל מה שבכוהינו להיות שם ד' נקרא עלינו וכו'.

ואמרו חז"ל עונש אסברה לתינוקות ר"ל בא עבור שאוכלים דברים טמאים, מעתה חסרו וחמלו על בניכם ובנותיכם הקטנים שלא תשכלו אותם וכו', עיי"ש שהאר"י הרבה בדברי קודש איש להבה מלהבת נפש השומעת (ועיין בשו"ת קרן לדוד סי' א' באריכות עוד בענין זה).

עוד כתב בספה"ק תשובת בית הלל הנ"ל (בסי' מ"ז) בתוך הדברים וזלה"ק: מוטל עלי לצאת ידי שמים והכריות, וכבר עלה על זה רעיוני זה כמה פעמים, שראוי לכתוב לרבנים שהמה יראי השם, וימנה שמקבלים האמת ממי שאמרו יהי' מי שיהי', שלא יסמכו על הרגשתם לנסות את השוחטים, ולא ידעתי מאין נתפשט ובא המכשול ומעות הזה, וכי בשביל שהוא בקי בהיות דאביו ורבא ויורד לעומקו

של הלכה וכו', יודע ומכין ג"כ בבדיקת הסכין אתמהה, וכי מה ענין זה לזה הלא זה מתת אלקים הוא, יש שיש לו חוש מישוש גדול והרגשה חזקה, הגם שאין לו יד ושם בתורה, וכן להיפך, ואם בזמן הגמרא ה' צריך השוחט להראות סכיניו לחכם, או ה' ת"ח ג"כ שוחט ואומן, כמאחז"ל ת"ח צריך שילמוד כתב שחיטה ומילה, ובפירש"י שם שיאמן ידו לכך, ואם ת"ח בדורות הראשונים שה' כל"ס ירא ד' באמת רצה להיות שוחט, בודאי ה' מכתת רגליו זמן זמנים לילך מעיר לעיר מאומן לאומן ללמוד עצהיו"ט הכמה זו השחזה וההרגשה, ממזרא שלא יפגם נפשו, משא"כ עתה אמש ה' בחור, מה דרכן של בחורים, תפארת בחורים כזה לעייל פילא בקופא דמחטא ולפלפל, למחר נשא ואח"כ נעשה רב, ומיד ישמיע כל תחלתו, וכל רו לא אנים לי', דמאתר שנקרא מורה מוריני, בושא הוא לו שאין לו הרגשה ולקרות לאחר שיעסייענו לנסות את השוחט, וסומך על המקרא לא יאונה לצדיק כל און, בעוה"ר עיני ראו ולא זר כמה וכמה רבנים הגורמים להאכיל מריפות, הגם שהמה יראי השם בענינים אחרים, איז לאותה בושא, עד כמה האמת נעדרת, וכמה וכמה מקלקלת השורה מדת הנאווה הסרוחה המושרשת בלבם, אלא כל רב ומורה שיראת ד' באמת על פניו, צריך תחילה לנסות את עצמו, דהיינו שיקרא כל השוחטים ובע"כ שיש להם הרגשה, ויראה להם פעם ושתים ושלש, ואז יוכל לסמוך על בדיקתו להקל וכו', ואטו אם אני הייתי רוצה לא ה' לי הרגשה, הלא יש לי ג"כ מצנפת וסקל של כסף וגלימא של משי כמו רב אהר, אלא לבי אומר לי שומא וגם רוח מה לך ולצרה הזאת, אם מה שלמדת מה חכמתך ומה גבורתך, ומכש"כ מה שלא למדת וכו', יעיי"ש דבריו הנעימים.

ועתה ישים האדם נפשו בכפו, טרם יתן לפיו מאכל של בשר, על מי הוא סומך בדברים העומדים כרומו של עולם, ולא יאכל בשר מכל המצויין אצל שחיטה, ויש לו איזה כתב מרב אחד אשר ערכו ערבא צריך, ולפעמים אינו מרגיש אף במגורה, ומעיד במליצת כתבו של השו"ב שיש לו הרגשה כחוט השערה, והשי"ת יצילנו מכל מכשול מעתה ועד עולם אמן.

יד

כתב הגה"ק בעל חמץ חיים זל"ה בספרו נדחי ישראל וז"ל: הנה כל מה שהארכנו בענין הרחקה מנבלה וטרפה, צריך לדעת דאיסור נבלה האמור בתורה היא לאו דוקא אם מתה מאליה, ת"ה

אם נשחמה אך שהי' בסכין פגום או שאר דברים המעכבים בשחימה (כמבואר ביור"ד סי' כ"ג ה"ה דברים המעכבים בשחימה), ה"ו נבילה נמורה מן התורה, וכן מרפת האמור בתורה הוא לאו דוקא אם נמרפה בשדה ע"י זאב וכדומה, אלא כל שיש לה איות מחלה שע"ז לא תחי' לבסוף הרי זה בכלל מרפת, ואפי' אם נשחמה כראוי הרי זה אמורה מן התורה, וע"כ מבח שאינו יודע הלכות שחימה אסור לאכול משחימתו כמבואר ביור"ד (סי' כ"ג ס"א), וכן אפילו אם יודע הלכות שחימה ושחט בסכין בדוק כדין, אך שהאיש הזה הוא אוכל בעצמו נבלות ואינו חושש על השחימה או שהוא מומר מחלל שבת בפרהסיא כל אלו שחימתו אמורה מן התורה.

ובן אם הוא קל שמולול במצות ומלעיג בדברי חכמים אין לאכול משחימתו, ואם הזמינו אותו לאכול אצל אדם אחד והוא יודע שאותו האדם קונה בשר משוחט שאינו הגון כזה, צריך להתרחק מלאכול בשר שם, ועל ענין זה וכיוצא בזה נאמר ושמת סכין בלועיך, אם בעל נפש אתה. והנה בעוה"ר לפי הנשמע מצוי בעת הזה במדינות הרחוקות שוחטים שאינם יודעים הלכות שחימה או שארי פסולים שמן הדין אסור לאכול משחימתו, וע"כ כל עדה שיש בהם אנשים החרדים לדבר ד', עליהם להשגיח ע"ז הרבה שלא יקבלו לשוחטים כ"א אנשים יראים וכשרים ושיש בידם עדות מרבנים מובהקים, וגם מצוה למי שיכולת בידו למנות משגיחים בבית המטבחים שמוכרים שם הבשר, שיהיה הכל מתנהג באופן ההכשר כי רבה המכשלה בזה מאד בעוה"ר, ומי שהוא בעל נפש מצוה שילמוד ביו"ד או בחכמת אדם הלכות שחימה וידע איך להתנהג בענינים כאלו.

פרק כו

ריני שחימות ובדימות ומכירת בשר כשר

(פי"ד סי' מד ומח"מ סי' לד ומטה יוסף ח"א סי' ח) וכל שוחט או קצב שמעשיו מוכיחים שהוא מכשיל בני אדם ומאכיל אותם מרפות, שהוא ידע שמרפה יצתה מתחת ידו ולא גילה ומכר לישראל, או שהם קנו ממנו מעצמם מפני שהיו מבורים שזה כשר, לפי שיש לו חוקת כשרות, ואח"כ נודע שהיתה מרפת, כגון שעקר חסירכא מן הריאה ואח"כ נודע שהיתה שם מירכא, או שזייף בשאר ענין של מרפות, מעבירים אותו ומחרימים אותו בשווקים וברחובות, ואינו יכול להתנצל ולומר שעשה כן בשוגג. לפי שזה נימוק שתמיד יכול להשתמש אחרי שעושה מה שזומם. לכן מיד כשרואים שיצתה מרפת

מתחת ידו, צריכים גדולי המקום להעבירו כאותו יום עצמו, שרואים שאין בו יראת שמים ולא איכפת לו אם הוא מאכיל מרפות לישראל. וכן מתם אדם שמוכר דבר איסור, כפי שאנו רואים בעונות אנשים שמהלכים עם שלחנות ומוכרים כבוד וריאה ומוח וכיו"ב מן האברים הקטנים של הכחמה או כבוד של עוף, ובין שיהיה בשונג ובין במזיד,

סיפורי מעשיות

וריון מקרימין למצוה

מעשה בתלמידו של בעל הבית זכרנו לברכה

לבעל הבית היה תלמיד אחד, עשיר ובעל צדקה, שהגאון היה מלמדו הלכות צדקה יום יום. כי חשש האיש פן לא יקלע אל המטרה בצדקותיו אשר יעשה. גם מעשה הצדקה תורה היא שצריכה למוד. היה אומר תמיד, שלא נכלם ולא נכשל במעשיו. הן בכמות והן באיכות. וכל מעשי הצדקה של העשיר, הנגלים והנסתרים, היו כולם על פי עצת הרב הגאון בעל הבית, ע"ה.

פעם אחת בא אל הרב הגאון מחוג אחד וספר לו כדברים האלה לאמר: הנה זה עשרות בשנים אני חוכר את בית היין מאדוני הכפר, ועתה בא יהודי להסיג את גבולי. יום יום הוא דופק על פתחי הפריץ, משדלהו בדברים ומבטח לו הוספה גדולה, ובלבד שיחכיר לו את בית היין. מורי ורבי! הנה האיש הלז יורד לחיי בני ביתי, רחם נא עלי והצילני מן הצרה הזאת. ואמר אליו הרב: שלך אל הגביר, פלוגי כן פלוגי, ותבקש ממנו גמילות חסד בגופו, שילך אל הפריץ וידבר עליו טובות באזניו. כאשר אדוני המקום ישאו פנים אליו. ויצא המחוג מאת פני הרב, ויבוא אל הגביר, וידבר אליו את כל הדברים אשר דבר באזני הרב; גם הפיל לפניו את תחינתו שימליץ עליו בפני הפריץ כעצת הרב. העשיר שמע את כל דברי היהודי, והבטיח לו לדבר עם אדוני המקום בדבר בית היין. אך המחוג לא הסתפק בהבטחת הגביר, והפציר בו מאד, שילך מיד וימהר לדבר עם הפריץ, שלא יקדמו העריץ במזימותיו. אז התנצל העשיר ואמר לו: "עליך לחכות עוד ימים מספר, עד אשר אסדר את עניני מסחרי ליריד הגדול אשר בליפציג, כי זמנו עובר, ואם לא אסדר את הכל בימים הקרובים אפסיד את רוב הוני". כאשר שמע המחוג את דברי העשיר התחיל לבכות ואמר: "אם כן הדבר, אנה אני בא? הלא העריץ אשר בא להשיג את גבולי חרוץ הוא, ויבוא בתחבולותיו אל הפריץ ויקפח את פרנסתי". אז התחיל העשיר לפייסו בדברים ולחזקו בדברי אמונה ובטחון ואמר אליו: "הלא יהודי אתה, ועליך להאמין בדברי חכמינו ז"ל שאמרו: מזונותיו של אדם קצובין לו מראש השנה לראש השנה, ואין אדם נוגע במה שמוכן לחברו אפילו כמלוא נימא, ואם מאמין אתה

מ"מ הם קונים אותם מידי גוים ומוכרים לישראל. ובפרט במקומות שבית המטבחים הוא של גוים שכל הבשר מוכרים הגוים, בין הכשר ובין הטרפה, יש להקפיד שהשומר שמעמידים שם יהיה ירא שמים ומסביעים אותו שלא יזוז מן ההנות עד שיגמור למכור כל הבשר הכשר שיש לו; ולא ישתה לא יין ולא יי"ש כדי שיהיה מפוכח, וכשיבא יהודי ידע בבירור שהגוי לא מוכר לו בשר טרפה. וצריכים להסביר לו לפני שממנים אותו לשומר שעליו מוטלת האחריות לכל העיר, ולכן יהיו עיניו פקוחות, שאין זה דבר של מה בכך. וכל בעל נפש כשרואה שהשומר הוא „מאן דהוא" מן השוק, אל יקנה בשר על ידו, שאם יש כהנות אחת בשר כשרה וטרפה אי אפשר לסמוך על דברי השומר

סיפורי מעשיות

בדברי חכמינו הרי תדע שלא יועילו לו לעריך התחבולות הכי חרוצות, על כן לא תירא בפני בעל דינך הקשה, ואנכי בבואי מן היריד, לא אסור אל ביתי עד אשר אבוא אל הפריץ. ובצרצון העליון וחסדו הגדול אהיה שליח לסובבת. אחר הדברים האלה קיים בו העשיר את הכתוב: תנו שכר לאובד ויין למרי נפש, וישתו שניהם לחיים ולהצלחה. וישלחוהו לביתו לשלום.

יציא המזג מבית העשיר ויבוא אל אשתו. ויספר לה את כל הדברים אשר דבר עם העשיר, ולבו מלא תקוה לימים יבואו. אך אשתו לא מצאה נחומים בדברי הגביר, אשר דבר על לב בעלה, ותכך ותדבר אליו דברים בוסים כמדקרות חרב. לבה היה מלא יאוש ופחד, והיא ראתה בעיני רוחה את מסיג גבולם, כשהוא הולך אל הפריץ ומנשל אותם מעל פרנסתם. בעלה ישב ולא יכול להשיב לה דבר; וכשהתחיל לפייסה, לדבר על לבה ולחזקה בדברי אמונה ובטחון, פרצה בכביה וביללה והאשימה אותו שהוא רק הוא, אשם בכל האסון אשר יקרה. לו היה בא אל העשיר איש אחר, לא היה מסתפק במשלים ובדברי כבושין לבד; לא היה נפטר ממנו עד אשר ילך אל הפריץ ויסדר את הכל בכי טוב. ככה עברו על המזוג ימי ריב ורוגז, ובביתו אין שלום ושלווה. אך סוף־סוף חלפו ימי היריד אשר בלייפציג, והעשיר קיים את דבריו: עוד לא דרכו רגליו על מפתן ביתו. סר אל בית הפריץ ודבר אתו ע"ד המזוג וחכירתו, ודבריו מצאו מסלות בלבו. כאשר יצא העשיר מבית הפריץ שלח לקרוא את המזוג, וחדש את החוזה לעשר שנים.

לימים נסער העשיר והלך לעולמו; בני העיר קראקא הספידוהו כהלכה והביאוהו למנוחת עולמים, כאשר באה לגביר בעמו. פעם אחת בא בחלום לילה אל רבו בעל הב"ח ואמר לו: „באתי אליך מורי ורבי לספר לך איך קבלו את פני כפמליא של מעלה אחרי מותי. בבואי שמה בפעם הראשונה,

שהוא קל ביהדות. ומעשה היה בשליח שהיה במקום אחד ו היה מנהג שם שאם היה אחד מהם עושה משתה או שהיה סארה בכיתו היו באים ה"רשומים" לאכול עמו סעודת שבת וכל אחד היה מביא מכיתו חמין ויין ופירות והיו אוכלים יחד כדי לשמחו. והיו מעמידים על השלחן כד הדברים יחד, שכל אחד יאכל מה שלכו חפץ. ובאותו שבת עושים

סיפורי מעשיות

מצאתי כמה נשמות מרחפות ומחכות ליום הדין, וביניהן שתי נשמות, שהברתי אותן בהיותי עוד בעולם התחתון. הנשמות הללו היו נשמות שני קצבים, שהאכילו נבלות וטרפות לקהל ה' אשר בקראקא. ימים רבים. אחד מהם בא אליך, מורי ורבי, עוד בימי חייו והתודה על עונו. ובקש ממך תקן ודרך תשובה. "כן", אמר הרב, "אמת נכון הדבר, אחד מהם חוזר בתשובה שלמה, והשני לא התחרט ומת מות רשע". אך פתאם שמעתי קול מכריז — המשיך העשיר את סמורו — והקול נשמע בכל העולמות לאמר: פלוני בן פלוני יבוא לפני בי"ד של מעלה! והנה נכנס איש, וכלבים עוי נפש אצים רצים לפניו ומאחוריו במהומה של נביחה והם טוענים, שהאיש הזה הסיג את גבולם, וגזל מהם את הנבלות והטרפות, שהן מנת חלקם מימות עולם, ומכר אותן לבני אדם, ופתאם השלך הם, ובת קול יוצאת ומכריזה בחרדה: "טפה סרוחה! איך לא פחדת מפני יום הדין? איך העזת פניך להאכיל את בני נבלות וטרפות?" אך הקצב היה נבוך ולא ענה מאומה, ותוך כדי דבור אחזו בו והשליכוהו לתוך עמקי שאול, והוא נאבד מתוך הקהל ואינו.

אח"כ הכריזו עוד הפעם: "פלוני בן פלוני יבוא לפני בית-דין של מעלה! נכנס חברו בסחד ורעדה ועמד לפני בית הדין, והנה נשמע קול שואל בכעס ורוגז: "טפה סרוחה! איך לא פחדת מלהאכיל נבלות וטרפות לבני?" עוד לא גמרו את השאלה, והנה נשמע קול דממה דקה: בא מלאך מליץ אחד ובידו מסקדין מבית דינו של ה"ב"ה, ועדים מעידים שקיים זה מה שכתוב בזה, מיד פרשו את המגלה ויקראו בה כדברים האלה: "פלוני בן פלוני שהאכיל נבלות וטרפות לעם ה' חטא בכפלים, למקום ולבריות, כמה שנוגע לבריות, הרי גזל את הרבים, כי לקח מחיר של בשר כשר בעד בשר טרפה, ואין לו תקנה אחרת רק להקדיש את כל נכסיו לצרכי ורבים; ומה שנוגע למקום, עליו להסתפק בלחם צר ובמים לחץ ושכר ורפא לר', והעדים מעידים שמאותו היום ואילך הקדיש הקצב את כל נכסיו לצרכי הרבים, והוא נשאר בעירום ובחוסר כל, ובלה את ימיו בצומות ובתחנונים לפני אלוקים. אחז הדברים האלה, לקחו את האיש, והעבילוהו להיכל בעלי התשובה, ומיד נקראתי אני לבוא אל המלך, כאשר שמעתי את שמי יוצא מפורש מפי הכבוד, התחילו ארכובתי דא לדא נקשן, אולם חסדי ה' היו עלי ויצאתי זכאי בדיני.

כולם חמין של רגלי בהמה. והשליח נתמלא על כך, ושאל מה תמסר. ובהיותם עמי הארץ אמרו לו, מאחר שאין שוחם במקום זה, זה מאכלם כדי שלא יאכלו מאכלי מרפה ששוחמים הנוים. משמע שעד אז היו אנשים שלא היו יודעים שאוכלים מרפה, שאפילו תינוקות אינם מועים בזה. לכן צריך אדם להיותר תרכה בזה לדעת אצל מי הוא סועד.

סיפורי מעשיות

והיכף באו מלאכי שלום והולכנו בקול רינה ושירה להיכלי אשר בגן עדן. שערי גן עדן נפתחו לפני באורה ושמחה, ורית ניוחח עליה באפי שאין לשער אותו; טעם כזה לא טעמתי כל ימי היותי על הארץ. ויהי כאשר דרכו כפות רגלי על סף שערי גן העדן, והנה ראיתי מלאך אחד מוסע פסיעות קטנות לקראתי, גונח ומתאנח והוא גנש אלי ונצב לשטן לי בדרך. ואשאלו לאמר: מי אתה? והוא עשיתי לך שאתה בא לסגור את דרכי בפני? ויען ואמר: אני הוא המלאך, שנברא מגמילות חסד, שעשית את המנוח בשעה שהלכת אל הפריץ לדבר עליו טובות. כאשר שמעתי את הדברים האלה יוצאים מפי המלאך נבהלתי מאוד ואמרתי: וכי אפשר הדבר שמלאך של גמילות חסדים יתיצב לשטן לי בדרך? הלא אנכי מהרתי אל הפריץ תיכף בבואי מן היריד, והצלתי משפחה שלמה מישראל. אולם המלאך ענה ואמר: אמת ודבר שעשית טובה ליהודי והוא, אך אינך יודע כמה דמעות נשפכו על ירך מרם בוא הישועה, וכמה מריכות וקטטות היו בין האיש והאשה עד אשר נסעת אל הפריץ. ודע לך שכל המעשים האלה בספר נכתבים, והם דורשים מאת הלבית דרך צדק ומשפט, לדון אותך כפי תחוקי. או אמרתי לו: הלא לא עשיתי זאת מרוע לב, אלא כדי להציל את כספי, ולולא נסעתי ליריד הזה הייתי מפסיד את רוב הוני. אך טענתי לא תועילו, ועוד הפעם תחזירני לבית-דין של מעלה. ואחרי דין ודברים אוציא בית-הדין פסק חדש, שעלי לשבת בשערי גן עדן ולא להכנס פנימה, כחספר הימים אשר המתין המנוח, עד שובי מן היריד אשר בליפציו. עוד לא כלו לקרא את הפסק, ושני מלאכים קלים אחזו בי, והביאוני לשערי גן עדן. כמה ימים ישבתי שם לא אדע, אך לי היה דומה כאלו יושב אני ימים ושנים. וגדול היה צערי בימים ההם שאין לתארו במלים, כלות הנפש ממש היתה לי בכל רגע ורגע אל מקום מנוחתי. שראיתי מרחוק ואליו לא באתי...

ביום השני ספר הרב הגאון את החלום בפני קהל ועדה ואמר: שמעו וראו! עד כמה צריכים בני אדם להיות נזהרים בכל מצוה, שלא להזמין אותה, ועל אחת כמה וכמה במצוות שבין אדם לחברו, כגון צדקה וגמילות חסדים שחיי בני אדם תלויין בהן. צריכים להיות תמיד מן הורזין המקדימין למצוה.

(תשואות חן, ירושלים תרפ"ח)

ב

ובשנמצא אדם שעושה כן מעבירים אותו ומכריזים ששום איש לא יקנה ממנו, כדי שיכירוהו הכריות ויזהרו מלהיכנס למכשול. ואין לו שום תקנה לחזור לאומנותו אא"כ ילך לעיר אחרת במקום שאין מכירים אותו. ואם יארע שיהודי אחד יאכזר חפץ יקר שערכו גדול, ותוא ימצאהו ויחזירו לבעליו, יהיה בזה סימן שחזר בלב ונפש בלתי ערמה ותחבולה. (מי"ד סי' סד וטח"ט סי' לד ומטה יוסף ח"א סי' ח) אבל לפני שיש ההוכחה הזו אין לו שום תקנה. ואין צריך לומר שלא יוכל להיות עוד שוחט או קצב, אלא אפילו אם ירצה לפתוח חנות למכור אגוזים או פירות יבשים, אסור יהיה לקנות ממנו; שאם האכיל מרפות לישראל נקרא שיצא מן הכלל. ואפילו אם ישב בתעניות הרבה ועשה סיגופים, אין מועילים לו, שהרי יתכן שעשה כן לחטעות הבריות שיניחו לו לחזור לאומנותו. ואם רואים שאי אפשר לו שילך לעיר אחרת, יכול לתקן ע"י תשובה בעירו, בתנאי שיקבל על עצמו שום סיגוף לעולם, כגון שיתענה כל ב' וה', או שיקבל על עצמו שלא לאכול בשר או שלא ישתה יין וכיו"ב מן הסיגופים בתנאי שיהיה לכל ימי חייו, וזה מועיל אפילו אם הוא בעירו.

(ילקוט מעם לועז)

ג

בדיקת פנים

בדיקת פנים מבואר בש"ע יו"ד סי' ל"ט בסעיף י"א ומעיף י"ג, וברמ"א שם נאמר ונשנה שהבודק צריך להיות ירא שמים מרבים. ואמרים כשם החת"ס דחו"ל אמרו בשבת (עו, ע"ב) חמשה אימות הן, שאימת חלש על גבור, והוא אמר דצריך להוסיף עוד אימה אחת, והוא אימת הרב על השו"ב. אף כי בדברים שבסתר, כמו בדיקת פנים שהבודק מכניס ידו למקום שעין הרב אינה שולטת בו, ואם הבודק אינו ירא שמים בסתר כנגלו, יכול לנתק מרכות ולהכשיל ולא תועיל אימת הרב אפילו כשעומד על גביו. אמנם הרב החכם עיניו בראשו, אם רואה שהכשירות אצל השו"ב האחד מרובות הרבה יותר מאשר בשאר השוחטים המוסחים שבאותה העיר, יש לכדוק אחרי מעשיו, ע"י דרכי תשובה סי' ל"ט סק"ז מהמהרש"ק ז"ל מבראדי

שאמר את השׁו"ב מברדיטשוב שנתכשרו אצלו יותר מהרגיל, וגם אני ראיתי בעיר אחת שנתכשרו אצל השׁו"ב האחד כמעט כל מה ששחמ, ומאותן הבהמות ששחמו שאר השוכי"ם נמרסו אצלם למחצה ויותר, והרבנים לא ידעו לבדוק אחריו ואחרי מעשיו, ותלו הדבר באומנתו שהתפאר שהוא מצוין יותר משאר השוחטים, והקצבים החזיקו בו והפליגו בשבחיו, וממילא כיון שכל בני בשר יקראו בשמו היה גורם לחפזות כל רשעי ארץ... וחכיריו השוחטים העלימו עין ממנו מפני המחלוקת, עד שהקב"ה אנה לידו ונתפס ברשעו וחוסר ממשמרתו.

סיפורי מעשיות

הבעש"ט הק' זי"ע שלח פעם לקרוא את הרב של ק"ק ביטשאטש, ואמר לו שהשוחט שבעירו הוא מכתתו של שבתיא הוא מאכיל את בני העיר בטריות, הכי צד? שאל הרב. ענהו הבעש"ט: „לאחר שמראה את הסכין לרב אם היא כשרה, הוא מכה בה בסכין על קורנס כדי לפגום בו. חזר הרב לעירו, עקב אחרי השוחט ובדק מעשיו, ואז נוכח שהבעש"ט צדק (שבתי הבעש"ט).

הבעש"ט בא פעם אל רב קהילה אחת וביקש להתאכסן אצלו בשבת, אמר הרב לאשתו שתכבד את האיש הגדול הזה ותנהג בו כבוד. ענתה ואשה „הרי קנינו בשר, לכן נבחר את החלק הטוב לאורח". כשהלכה להביא את הבשר, לא מצאה כלום. נשבר לבה בקרבה והלכה לשכנתה לשאול אם יש לה בשר להשאיל לה. נאותה השכנה, אך משהלכה להביא את הבשר לא מצאה גם היא מכל מה שהי' לה. התיעצה הרבנית עם בעלה מה לעשות ותוך כדי שיחה ראתה מבעד החלון את השוחט עובר ליד ביתם. קראה לו וסיפרה לו את צרתה. סיפר להם השוחט כי רק לפני שעות מספר שחם בן בקר רך וטוב. אמר הבעש"ט: „אוהב אני לאכול את הראש, אך אבקש להביאו בשלימות ולנקרו כאן". הלך השוחט בוריותו, והביא את הראש לבית הרב. החל הבעש"ט לשוחח עם השוחט ואמר לו: „יש חילוק בענין השיניים, ספור נא מספר השיניים לבן בקר זה". פתח השוחט פי הבהמה השחורה, תחב ידו לתוך פי' לספור את השיניים, אך מיד לאחר הכניסו את היד נסגר הפה ולא הי' יכול להוציא ידו. לחצו השיניים על ידו ומשכאב לו מאוד התחיל לצעוק. אמר לו הבעש"ט: רשע! הדה על חטאיך, שמעולם לא בדקת ריאות בהמה, הכשרת היטב ככל העולה על רוחך. לאחר שהודה השוחט במעשיו, ביקש מהבעש"ט שיורה לו דרך תשובה, אח"כ הלכו הרב והבעש"ט לביהכ"נ. בהתקרב לבנין ביהכ"נ, העביר הבעש"ט ידו על פני הרב והראהו כמה מחבלים ורוחות היושבים על גג ביהכ"נ. התפלא הרב על כך. אמר לו הבעש"ט זי"ע: „דע לך שהשיץ שלך חוטא כל לילה, מאז פטרו את השיץ והביאו אחר תחתיו. (שבתי הבעש"ט)

ומעות הוא בפי האומרים, מה יתרון לו להשו"ב להכשיר ולהכשיל את הרכים, כפרט בכהמות של א"י, שאינו מגיע היזק להטבח ישראל, לא כן הוא, יש ויש הרבה מעמים שלא ניתנו להכתב, והיצר הרע פותח לו פתחא זוטא דהיתרא ומנכב לו קלות רבות וכיון שעבר ושנה נעשה לו כהיתר.

(שמושה של תורה דף ק"ח)

ד

מוסר למורי הוראות ושוחטים

כל מי שהוא מכלל ישראל והוא מחזיק עצמו שהוא מורע ישראל ישמור פיו ולשונו מלומר מלי דרבנן גירות והרחקות הווין והזאיל ומריפה אינה כתובה בתורה בפירוש כגון מריפות סרכא וכיוצא בה אוכל ואשבע ואותיר חלילה וחלילה מלהעלות במחשבה דבר זה כי העבודה כולם קבלו בסיני והרמזים בתורה ואין להם שום גדר שעשו שאין להם סמך ורמז או מתיבה או מאות או ממעמו או

סיפורי מעשיות

סיפור לי ידידי הרבני החסיד מו"ה שלום קליין נ"י מבילקע שבימי עלומיו יעץ אותו הה"ג מהר"מ ז"ל שהי' או אב"ד שם. שאחרי שהוא גם בעל מתפלל טוב לכן טוב הי' שילמוד אומנות השו"ב עצתו אמונה זאת הוטבה בעיניו וקנה לו את הס' אוה"י ללמוד בו וכבר נתן תקיעת כף להשו"ב חיי"א הכהן ע"ה דשם שלא ישיג גבולו כנהוג, והתחיל ללמוד ה' שחיטות, ונסע אח"כ על ש"ק פ' תצא אל הה"ק ז"ל לקבל את ברכתו ולבקש הצלחה על אומנתו החדש הזה, וידוע אשר הה"ק ז"ל לא הי' קורא לתורה על השם כנהוג, אלא הי' אומר לכל א' מהעולים בתחילת הקריאה אתה תהי' כהן, ואתה לוי וכו' ותעמוד בעצמך בזמנך ובמקומך אל הספר, וכן אמר גם לר"ש הג"ל שהוא יהי' שביעי, בהגיע שביעי עלה כמצוה, וירא והנה קוראים לו פ' עמלק שהיא בפ' תצא שם, ויבין תומ"י כי לא דבר ריק הוא מהה"ק ז"ל שדוקא פ' עמלק עלה עתה כגורלו, עתה כאשר לומד שחיטות וכשר שבטבחים שותפו של עמלק (קידושין פ"ב א') ובדאי כונה מיחדת לו בזה, ונוכח שכן הוא שכאשר נכנס אח"כ ביום א' ליקח ברכת הפרידה והגיש הפתקא אשר עלי' הציץ בקשת הצלחה באומנות השו"ב, אל הה"ק ז"ל, אמר לו הה"ק ז"ל בתימה שחיטות . . . שותפו של עמלק אתה רוצה להיות, לא נכון הדבר, וראה כי רוח אלקים דובר בו וישמע לעצתו והניח האומנות הזאת.

מניקדו או מקיץ לכן שמור פִּיךָ מִמֵּאֵל תִּפְרִיפוֹת וּמִכָּל הַאִיִּפוֹרִין
 כִּי יִחְלִיפֶךָ הַקֶּבֶ"ה בִּאתְנָן זֹנָה וּמַחֲרִי כָלֹב לֹא תִקְרִיבֶם וְאִם תֵּלֵךְ
 בַּקָּהֶל אֶחָד וְתִקְיִין וְאוֹכְלֵי מְרִיפוֹת בּוֹדְאֵי וְתִשׁוּבָה עֲלֵיהֶם וְתַחֲזִירֶם
 לְמוֹטֵב וְלֶךְ תִּהְיֶה צְדָקָה וְתִדְרֹשׁ חֹמְרָא וְתִרְחֶקֶה. בְּנֵי בְעִינֵי רֵאִיתִי
 וְזָקֵן מֵלֹא שִׁיבָה שֶׁשָּׂחַט מֵרֶחַק וְלֹא זָכָה לְכוֹדֶקָה וּמֵת וְעֵינָיו אַחֲרָיו
 וְרֵאִיתִי שֶׁלֹּא הָיָה כְּדָאֵי לִקְחַת דִּין מִהַנִּשְׁח' גַּם רֵאִיתִי אַחֵר יוֹמִיִּים נִלְדָּה
 עָגֵל בְּבֵיתָם וְתִמְחֶתִי וְרֵאִיתִי בְּלִילָה רֵאִיתִי בְּרוּרָה דְּחֹא הוּא וְאִמְרֵתִי
 בְּרוּךְ הַנּוֹתֵן יָד אֶל אִמּוֹנָה וְאִין עוֹל עוֹד בְּמִקּוֹם אַחֵר רֵאִיתִי בְּחוּר
 גַּחֲמֵד שֶׁשָּׂחַט שׁוֹר וְאַחֲרָיו עֵץ וְצִעְקוּ גַם שְׁנֵיהֶם כִּי הִרְגִּישׁוּ בְּמִיתָתָם
 וְלֹא הִסְפִּיק לְבִדּוֹק אֶחָד מֵהֶם וּמֵת ע"כ בְּנֵי מִשׁוֹךְ יָדִיךָ מִשְׁחִימָה כִּי
 מִפְּקוּתֶיהָ גְדוּלוֹת וְכַתּוּם פִּיךָ וְלִשְׁוֹךְ שֶׁלֹּא לְחֹרוֹת בְּחֹרָאוֹת מְרִיפוֹת
 לְהִקָּל וְלֹא בְּסוֹם הֹרָאוֹת אִיסוּרִים גִּימִין וְקִידוּשֵׁן מִיֹּאנוּיִן כִּי מוֹטָמָה
 כְּשֶׁעוֹרָה מִמֵּאֵל גּוֹף גְּדוֹל וְיֵלֶכְךָ עִמִּי הָאֲרָצוֹת אוֹכְלֵי הָעֵקֶבֶר וְהַשֶּׁקֶץ
 לִמָּה לֹא תִבְיָנִי וְלֹא תִעֲיִינוּ שְׂוִיתֵר יֵשׁ שָׁכַל וְהַכְמָה לְבַחֲמוֹת מִמָּה שִׁישׁ
 לָכֵם הֲלֹא תִרְאֶה שֶׁאִם תִּרְאֶה דָם הַבִּירֵךְ וְלֹא תִדְעֶהוּ לֹא תִגְבֹּל לְחַבֵּין
 שֶׁהוּא דָם הַבִּירֵךְ וְאֵלּוֹ שׁוֹרִים כֹּאשֶׁר יִרְאוּ דָם שׁוֹר יִתְקַבְּצוּ כּוֹלֵם עָלָיו
 וְיִצְעֲקוּ צִעְקָה גְדוּלָה וְיִלְכוּ וְיִבְאוּ עָלָיו וְלֹא יַעֲמְדוּ וְכֵן כְּדָם צָאן וְעַן
 וְדַע שְׁעָרֶיךָ יֵשׁ דִּינֵין רַבִּים כְּשֶׁחִימוֹת וּבְמִרְיּוֹת וְאִבְאֵר-מָהֶם בְּתַלְמוֹד
 וּמֵהֶם בְּסֹדֶר הַפְּרִשָּׁה בְּעוֹזֵת.

(מס' הקנה דף קמ"ב)

מִיִּפּוֹרֵי בְּעִשְׂיּוֹת

מִיִּפּוֹרֵי לִי יְדִידֵי הָרַבִּנִּי הַגָּדִיד הַחֲסִיד מֵרִיָּה יוֹסֵף לִיפְשִׁימֵץ ע"ה שֶׁיָּאֵל בְּחַיֹּת
 הַהִ"ק וְיֵל בְּבִעֲרֵגִסְטָאס וּבְעֵת הַמַּכִּילָה כֹּאשֶׁר נָתַן עַל הַשְּׁלָחַן אֶת הַבֶּשֶׂר.
 וְהָיָה בְּמַעֲמֹו אֶת הַבֶּשֶׂר וְתַחֲמִיל הַהִ"ק וְיֵל לְמַצוֹץ וְלִהְתַּעֲנֵג עִם הַבֶּשֶׂר וְהוּא
 כֹּאדָם הַמַּחֲיִי אֶת עֲצָמוֹ בְּאִיזָה דְּבַר טוֹב. וְיֹאמֶר עָה יֵשׁ לָכֵם בֶּשֶׂר טוֹב מֵהַ.
 מִחֵי לְאָכֹל בֶּשֶׂר שִׁירָא מִתַּחַת יָד שׁוֹחֵט כֹּהֵן. יֵשׁ לָכֵם בֶּשֶׂר כֶּשֶׁר וְחִקְרוּ
 לִידַע שְׁחִיטַת אִיזָה שׁוֹחֵט הִ"י הַבֶּשֶׂר הַזֶּה לְמַעַן לִידַע אֵל מִי לַמְּנוּחַת מַעֲתָה.
 וְיִדְעוּ לָהֶם שְׁחִיטַת הַשֶּׁרֶב מִחֲרָגִיל ע"ה ה"י. אֲשֶׁר הִ"י יִדְעוּ בְּאֵמַת לִירָא
 אֱלֹקִים וְהַצְנַע לָכֵת. וּמִבּוֹן מֵאֲלִיוֹ שֶׁמָּאֵל הַגִּיד וְהִ"ק וְיֵל זֹאת הָעֲמִיסָה עָלָיו
 עֲבֹדָה רַבָּה וְגְדוּלָה. כִּי מְרַבִּים הָעַם לְהִבְיָא דִּיקָא אֲלִיוֹ לְשׁוֹמֵר.

(מס' תפארת מרדכי)

ה

בו יבואר שמי שנכשל במאכלות אסורות ונבילות וטריפות
מגולגל לאחר מיתתו בכלב.

בספר קנה הגדול מביא בדף מ"ז וז"ל: ועל שפני אדם כפני כלבים
הם אוכלי הטריפות חייב להשליך להם הטריפות מדה כנגד
מדה. ומה שאכל באיסור יאכל בהיתר. ומדקדקין המפרשים בלשונו
הקדוש שכתב, דמה שאכל באיסור יאכל בהיתר, דאיך אכל הכלב
באיסור הלא הכלב אינו מצווה ומוזהר על איסורי תורה ואם מיירי
בבנ"א שפניהם (פני הדור) כפני כלב הלא אצלם לא שייך שיאכלו
בהיתר, ופשיטא דאסור להאכילם טריפות ולהשליכם הגם שיאכלו
בעצמם כמו כלבים. א"ו בע"כ כוונתו כמבואר בהאר"ו ז"ל, כי האוכל
נבילות וטריפות מגולגל לאחר מיתתו בכלב כי אז אין הכלב מצווה,
אדרבא מצווה להשליך ולהאכילו טריפות.

סיפורי מעשיות

ל'ג עבודתי נוכחתי להבין מאמר רבותינו ז"ל במשנה סוף קידושין: הכשר
שבטבחים שותפו של עמלק, ובפי' רש"י: ספק טריפות בא לידו וחס על
ממונו ומאכילן. אספר לך מעשה שהי' באחת המושבות שבסביבת חיפה. לפני
עשרים שנה הי' שם קצב תימני ירא אלקים מאוד. אשר הי' מנקר בעצמו
את הבשר ומוכרו באטליוז. כידוע לכל בעל מקצוע בניקור, יש בניקור עבודת
פירוק החתיכות, ורק אח"כ מתחלת עצם עבודת הניקור, ואילו הוא לא ידע
בכלל שיש חוץ מפרוק החתיכות איזו עבודה שהיא. והי' רק מפרק החתיכות
ולא יותר, בחשבו לתומו שהפירוק הוא הניקור, וכך מכר כל השנים. עד שנפגש
פעם בחיפה עם מנקר מומחה. הקצב הזה התפאר לפני המנקר מחיפה כי הוא
מהיר במלאכתו ועושה את עבודת ניקור הירך ברבע שעה. המנקר מחיפה
שידע מנסיונו כי ניקור הירך נמשך ארבע או חמש שעות, התפלא על המופת
הזה, והחליט לראות במו עיניו את הפלא הגדול הזה. ירד אתו למושב לראות
בעבודתו, וראה כי פירוק החתיכות נקרא אצלו ניקור. המנקר העמיד את התימני
על סעונו הנורא שהכשיל כל השנים רבים מישראל במאכלות אסורות. התימני
שהי' יא"מ, בא אז לרבנים וביקש תיקון על עונו.

(מספר גבול ראשונים פ' ג')

(נגיד מצוה ילקוט ראובני שבט מוסר ימ"ל) המאכיל נבילות וטריפות מתגלגל לעלה של אילן, והרוח מנענעת אותו מלמעלה למטה ולכל הצדדים, ויש לו צער מזה, ואין לו תקנה אא"כ העלה נופל. ויש המתענה בזה מאה פעמים ויותר, כפי כמות הנבילות והטריפות שהאכיל לישראל.

ו

בספר תולדות קול ארי' וז"ל שקול ארי' זצ"ל אמר פ"א אילו ידעתי מקימו של הבשר כגופי שאכלתי בימי ילדותי באחד ממקומות בגליל העליון הייתי חותך הבשר הזה בסכין בעצמי עכ"ל.

מעשה נורא שאירע בסלאוואקיי מקצב שהי' מאכיל טריפות ח"ו

ידוע המעשה הנורא שאירע בתקופתנו לפני כארבעים שנה בסלא-וואקיי בשוב סמוך לווישניץ, שהקצב דשם הי' מוכר לאחד מהשוכי בעלי הבתים ולבסוף נהלה במהלה מסוכנת ואז קרא לפני גסיסתו את הדיין של הקהלה והודה לפניו שהרבה שנים מכר בשר טריפה לישראל ואמר שזה בשר כשר. ואח"כ מת. וכשהחברה קדישא התחילו לחפור הקבר נתמלא הקבר עכברים. ורצו להכריח את העכברים ולא יכלו כשום אופן. וחפרו קבר אחר וגם זה נתמלא עכברים. וזרקו לתוך הקבר קש ועצים ועשו שריפה גדולה ושמעו קולות בכי' ומרוב פחד ברחו משם החבריא קדישא ואח"כ שוב נתמלא הקבר עכברים ובאו לפני הרב ושאלו אותו מה לעשות והשיב שישכיבו את המת כך בקבר ושמו את המת בתוך הקבר מתוך ככיות על החרפה של המת ותקף שהשכיבו אותו בתוך הקבר התנפלו עליו העכברים ואכלוהו כולו רח"ל. המעשה הזאת נתפרסמה בכל הסביבה ורבים עשו תשובה. ועי' לעיל ע' ס"ו מ"ח.

